

DEUTSCHE WELLE
JI KA KARU

Almara a Afirka domin al'adu da zaman lafiya:
Bari na ba ku labari
Na bakwai: Ki ba mu, mu amshe...kalmomin tsafi

Wanda ya rubuta: Ibrahima Ndiaye
Wafanda suka tace: Yann Durand, Stefanie Duckstein, Naïma Guira
Wanda ya fassara: Danlami Bala Gwammaja

'Yan wasa:

Mai ba da labari

Giwa

Manyan dawa Zaki

Hawainiya

Kura

Baba Atuwa

GABATARWA:

Masu sauraronmu, barkanmu da sake saduwa da ku a cikin wani sabon shirinmu na “Ji Ka Karu” mai taken “Bari Na Baku Labari” inda muke kawo muku hikayoyin Afirka masu koyar da zamantakewa a tsakanin al’umma. Yau za mu duba yadda dabbobi ke neman abinci ne lokacin da ake fari. Za su koyi wani muhimmin darasi a fafutukarsu ta neman abinci. Don haka, sai ku karkade kunnuwanku don ku ji ko za su yi nasara ko a’a. Sunan wannan kashi dai na yau shi ne “Ki ba mu, mu amshe ... kalmomin tsafi”.

MAI BA DA LABARI:

Ana nan ana nan, wata rana sai wani matsanancin fari ya fada wa ƙasar Kabuwaya, wanda suka daɗe cikinsa. Saboda da daɗewar da aka yi a cikinsa, sai ya zama a koyaushe dabbobin nan gani suke kamar za su ƙare. Da wuya suke samun ɗan abin taɓawa. Ana nan wata rana sai Giwa ta tara dukan dabbobin a ƙarƙashin wata bishiyar kuka, ta kuma yi musu jawabi a matsayinta na wadda ta fi kowa shekaru a cikinsu:

GIWA:

“Ya ku ’yan’uwana, da farko ina so na gode muku saboda amsa gayyatata da kuka yi. Kamar yadda kuka sani, muna cikin wani mawuyacin hali! In har ba mu ɗauki wani mataki cikin gaggawa ba, to yunwa za ta kashe mu gaba ɗaya. To ni na yi wani tunani. Gobe da asuba za mu fita neman abinci gaba ɗayanmu! In muka tara ɗan abin da muka iya kalatowa, to sai mu raba a tsakaninmu!”

MAI BA DA LABARI:

Sauran dabbobin kuwa sai suka amince, don haka washegari da safe, bayan rana ta fito, sai suka ɗunguma.

Manyan dawa kuma shugaban dabbobi wato Zaki shi ya jagoranci ayarin. Giwa ita ce daga baya, ga ta ga Raƙumin dawa, wanda shi kuma ya ɗora sarkin hangen nesan nan, wato Hawainiya a kansa. A

nan Hawainiya ta yi derere bisa kan Raƙumin dawan. Manyan dawa kuma da ma ya ba ta umarnin ta dinga hangawa don da zarar ta hango wani ɗan itace, ta sanar da su.

Haka suka dinga cin uwar tafiya, ga uwar rana da ake kwallawa. Haka dai ayarin nan suka yi ta tafiya cikin wahala, sai aka ji kuma Kura tana wani irin sauti na neman gazawa:

KURA:

“Wash. Wallahi, ni fa na gaji, mu ɗan tsaya mu huta!”

MAI BA DA LABARI:

A nan fa sai ran Manyan dawa, wato Zaki, ya baci, ya daka mata tsawa:

MANYAN DAWA ZAKI:

“Ya ishe ki! Kada na sake jin mhm! Ki koma gida mana, kuma ke kafai za ki tafi!”

MAI BA DA LABARI:

A daidai wannan lokacin ne Hawainiya ta yi kuwwa daga can kan Raƙumin dawa.

HAWAINIYA:

“Wai, wai, wai! Na...na...na hango wata bishiya mai nunannu da ɗanyun 'ya'ya kamar bishiyar man...man...mangwaro!”

MAI BA DA LABARI:

Dukkansu sai murna ta kama su, sai suka ji abin kamar a mafarki.

SAURAN DABBOBI:

“Da gaske kike?”

MAI BA DA LABARI:

Abin ya ba wa Hawainiya haushi, sai ta amsa musu tana i'ina:

HAWAINIYA:

"I-i-in ba ku yarda da irin hangen nesan da nake da shi ba, s-s-sai ku je k-k-ku yi ta f-f-fama da y-y-yunwa."

MAI BA DA LABARI:

Zaki sai ya umarci tsuntsayen da ke cikin ayarin da su tashi su nufi wurin da Hawainiya ta ce ta hango bishiyar nan. Nan da nan kuwa suka kawo albishirin cewa abin da Hawainiyar ta ce ta hango gasikya ne. Bishiyar mangwaron ce kuwa, kuma ta kwatsa 'ya'ya. Da jin haka sai ayarin ya nufi bishiyar a hankali. Kafin ka ce kwabo sai suka isa, suka kuma taru a gindin bishiyar. Ganin nunannun 'ya'yan nan nata kuma ya sa yawu ya fara taruwa a bakinsu, Kura ma har ta fara zubar da yawu.

Nan da nan sai Giwa sai ta fara tsara yadda za a yi cikin murna:

GIWA:

"Malam Biri, yi aikinka. Muna so ka hau ka tsinko mana duk nunannun mangwarorin nan."

MAI BA DA LABARI:

Gwanin hawa bishiya, wato Biri, sai ya dare can saman bishiyar. Ya girgiza rassan bishiyar da karfi, amma ba mangwaron da ya fado! Wannan sai ya fusata Giwa, wadda ta tunkuyi bishiyar, amma a maimakon 'ya'yan mangwaro su zubo, sai Biri ne ya sallamo a firgice.

Giwa fa sai ta hasala, ta kurma kururuwa mai ban tsoro:

GIWA:

"An sihirce wannan bishiya! Zan yi maganinta kuwa."

MAI BA DA LABARI:

Ana cikin wannan hali ne sai Hawainiya ta ce:

HAWAINIYA:

“K-k-ku dakata, Giwa. Na h-h-hango wata ts-ts-tsohuwa a gindin wata k-k-kuka a z-z-zaune, k-k-kuma tana cin i-i-irin wannan m-m-mangwaron.”

GIWA:

“To, ku tsaya a nan! Bari na je na same ta.”

MAI BA DA LABARI:

Wannan shi ne jawabin da Giwa ta yi, ta kuma nufi bishiyar kukar inda ta sami wannan tsohuwa:

GIWA:

“Iya, ina wuni? Don Allah ki yi haƙuri na yi miki titse! Na ga kina shan irin mangwaro ne mai ban mamaki, ga shi kuma ni da 'yan'uwana muna matuƙar buƙatar.”

MAI BA DA LABARI:

A nan dai Giwa ta kwashe duka irin halin da suke ciki ta fada wa tsohuwar nan, da irin wahalar da suke sha. Wannan bayani ya sa Baba Atuwa, wato wannan tsohuwar, ta tausaya musu.

BABA ATUWA:

“Allah sarki! Allah sarki! Ni na san wannan bishiyar yau kusan shekara dari ke nan. 'Ya'yanta kam na da zaƙi, amma ba za ku iya tsinkarsu ba sai kun fadi wasu kalmomi na tsafi. Saurara da kyau ka ji zan fada muku su:

Ki ba mu, mu amshe, mu lashe, mu gode.”

MAI BA DA LABARI:

Giwa ta yi wa wannan tsohuwa godiya ta kuma kama hanya tinƙis

tinƙis ta koma.

Baba Atuwa ta kalle ta kawai, ta yi murmushi. Giwa ta tafi tana ta maimaita kalmomin tsafin nan a hanya don kada ta manta. Amma tana isa wajen sauran, sai ta nemi kalmomin nan sama ko kasa ta kasa tunawa, abin kamar almara. Wannan abin fa sai ya jawo ruɗani a tsakanin dabbobin. Giwa sai zazzare idanu take ta yi tana kallon sama a ruɗe.

GIWA:

“Sai mun faɗi kalmomin tsafin nan da tsohuwar can ta faɗa min fa, amma abin takaici ga shi na kasa tuna su. Ni fa ban cika mantuwa ba, to me ya same ni ne?”

MAI BA DA LABARI:

Abin fa ya dugunzuma Kura, ga shi da ma yunwa ta kusa yi mata illa, sai ta daka wa Giwa tsawa:

KURA:

“Ba zai yiwu ba! Karya kake! Kana dai neman hanyar da za ka bi don ka dawo ka shanye mangwaron ne kai kaɗai.”

MAI BA DA LABARI:

Ai mara kunyar nan Kura sai ta yi farat ta ce za ta je ta koyo kalmomin tsafin nan a wurin 'yar tsohuwar nan. Tana faɗa, sai kuwa ta garzaya ta nufi wajen Baba Atuwa tana ɗingisawa. Bayan ta koyo kalmomin tsafin nan sarai, sai ta juyo. Ta kuwa taho da rawar jiki don tana jin za ta kunyata Giwa.

A kan hanyarta ta dawowa sai ta yi tuntuɓe da mushen raƙumi. Ai ba ta yi wata-wata ba sai kawai ta kama zukulkular naman raƙumin nan, kuma kafin ka ce kwabo, ta lashe shi sarai, ko ƙasusuwan ma ba ta bari ba. Bayan ta haɗiye naman raƙumin nan kaf, sai ta yi wata wawar girgiza, cikin nishaɗi. A garin girgizan nan kuwa sai ita ma ta manta waɗannan kalmomin tsafin.

Dawowar Kura ba ta yi wani armashi ba don kuwa kowa sai hantararta yake yi sai ka ce saukar aradu. 'Kaiconki!', 'Ke ma?', 'Allah wadaranki.' Karkanda da Jakin dawa sai hararar Kura kawai suke yi. 'Kin ci amanar mu! Ba za mu sake amincewa da ke ba!' in ji Kunkuru. Kura sai ta dage:

KURA:

"To, ai shi ke nan! Sai ka je in kana ganin za ka iya! Ka wani kifa kofo a baya kana dalalar da yawu!"

MAI BA DA LABARI:

A nan kuma Giwa sai ta kawo wata dabara:

GIWA:

"Kai, duk ku tsaya! Ya kamata mu yi tunani, 'yan'uwa! Wannan hayaniyar ba inda za ta kai mu. Ina jin kalmomin tsafin nan guda tara ne. Don haka, mu rabu gida tara mu je mu sami Baba Atuwa. Idan muka je sai kowane ayari ya riƙe kalma ɗaya. In muka dawo, sai kowane ayari ya karanta wa bishiyar bi da bi."

MANYAN DAWA ZAKI:

"Amma Giwa kana da basira!"

MAI BA DA LABARI:

Zaki ya yaba wa Giwa, sannan ya ja zugar suka ɗunguma wajen tsohuwar nan. Suna isa, suka roƙe ta Allah Annabi ta sake maimaita musu kalmomin tsafin nan. Da zarar kowane ayari ya koyi tasa kalmar sai su rugo zuwa gindin sihirtacciyar bishiyar nan. Sai suka taƙure waje guda suka rufe idanunsu, kowane ayari ya faɗi kalmar da ya riƙo:

RUKUNIN DABBOBI DABAM-DABAM, WANI BAYAN WANI:

"Ki ba mu, mu amshe, mu lashe, mu gode."

MAI BA DA LABARI:

Kafin kiftawa da bisimilla sai 'ya'yan mangwaron nan suka dinga zuba kamar ruwan sama. Habawa! Ai sai dabbobin nan suka shiga dibar gara, har sai da kowa ya yi hani'a. Sai kuma suka dauki sauran da suka rage zuwa gida!

A yammacin wannan ranar da suka koma gida, sai dabbobin suka hada wuta ganga-ganga suka yi shagalin karshen farautar da suka fita. Manyan dawa Zaki kuma ya yi musu jawabin godiya saboda amincin da kowa ya nuna a al'amarin.

MANYAN DAWA ZAKI:

"Kun gani ko 'yan'uwa, in muka hada kanmu, to ba abin da zai gagare mu. Ke Giwa duk da karfin nan naki kamar na wani gagarumin mayaki, ke kuma Hawainiya duk da wannan hangen nesan naki kamar mai aiki da madubin hangen nesa. Yauwa, mmmm, ke kuma Kura, duk da wannan kaurin sunan da kika yi na rashin kunya. Duk wadannan abubuwan da kuke da su, ba za ku iya abin da muka hadu muka yi din nan ba. Don haka, 'yan'uwa, ina rokonmu da mu dinga hada kanmu!"

MAI BA DA LABARI:

Hikayar tamu ke nan a yau! Duk wanda ya ji kuma ya yi amfani da darussan da ke ciki, to ba shakka shi ya rabauta.

MAI GABATARWA:

Sai godiya! Masu iya magana sun ce bawan damina, tajirin rani. Da wannan jawabin da Zaki ya yi muka kawo karshen wannan hikayar mai suna "Ki ba mu, mu amshe ... kalmomin tsafi". Ina fatan kowa ya fahimci sakon da take dauke a ciki. Duk matsayinka, ko ka kai karfin zaki, kome kanƙantarka, ko da kuwa kamar hawainiya kake, in akwai hadin kai, to za a samu ci gaba. Haka kuma ko maitarka ta kai ta kura, to dole ne ka hadiya ta don kai ma ka ba da taka gudummawar.

DW, Ji Ka Karu. Bari na ba ku labari. Na bakwai: Ki ba mu, mu amshe...kalmomin tsafi.

Idan akwai wani yanayi mai sarƙaƙiya da ka taɓa samun kanka a ciki, kuma ka kasa warware shi, to ka fada mana. Kar ku manta, adireshinmu na yanar gizo shi ne: www.dw-world.de/lbe.

Ibrahim Ndiaye ya rubuta wannan hikaya.